

Дата: 17.11.2021

Урок № 11

Тема: СКЛАДНІ ВИПАДКИ ВІДМІНЮВАННЯ ІМЕННИКІВ. ЗАКІНЧЕННЯ ІМЕННИКІВ І ВІДМІНИ В ОРУДНОМУ ВІДМІНКУ

Мета: поглибити й систематизувати знання учнів про особливості відмінювання іменників; формувати вміння дотримання орфографічних норм і правил українського правопису.

Матеріали до уроку: (Дати відповіді на запитання письмово)

- Які граматичні категорії властиві іменнику?
- Пригадайте, що вам відомо про відміни іменників. За яким принципом іменники поділяються на відміни? Іменники якої відміни поділяють на тверду, м'яку і мішану групи?
- Які особливості відмінювання іменників I відміни? Наведіть приклади.
- З'ясуйте, які серед поданих іменників можуть вживатися і в однині, і в множині. Поставте їх у форму орудного відмінка.

Птаство, канікули, межса, депо, мрія, доля, молоко, терези, груша, боротьба, вежса, задача.

- Чому закінчення у них різне?
- Спробуйте зробити висновок про написання закінчені іменників жіночого роду на -а (-я) в орудному відмінку однини. Зверніть увагу на кінцевий приголосний основи.
- Звірте свої висновки з правилом у підручнику, довіднику (зокрема електронному).
 - За поданим приписом побудуйте алгоритм написання відмікових закінчень іменників I відміни в орудному відмінку однини.

В орудному відмінку однини іменники жіночого роду на -а (-я) мають закінчення -ою, -ею, -єю. Закінчення -ою пишеться в іменниках з основою на твердий приголосний, крім [ж], [ч], [ш]: *партою, водою, рукою; -ею-* в іменниках з основою на м'який приголосний і

[ж], [ч], [ш]: землею, межею, кручею, ношею; -єю- в іменниках з основою на [й]: надією, мрією.

Коментоване письмо

- Перепишіть текст, уставляючи пропущені закінчення іменників. Обґрунтуйте свій вибір.

КАЗКА ПРО ВІДМІНКИ

Жили на світі шість брат... Кожний займався своєю справою, кожний зновував своє місце... Перший називав предмет..., другий говорив про те, кого чи чого немає, третій віддавав усе, що мав, четвертий знаходив, п'ятий керував усім, шостий на місці.. ставив.

Посварилися одного разу брати, не помирилися за місце у ряду. От і вирішив той, що на місці.. ставить, питанн.. так: дав братам слово.., поміняв їх місц.. і загадав виконати звичну роботу.. — провідмінити слово. Та не тут то було. Бо ж перший брат, який дас початок.., зйшов аж на кінець ряду. От і не йде справа. І тоді брати зрозуміли, що у кожного з них є своє місце, є свої питання, завдання.

У першого — ... — називати, у другого — ... — говорити про те, кого чи чого немає, у третього — ... — віддавати все, що має, у четвертого — ... — знаходити, у п'ятого — ... — керувати, у шостого — ... — на місце ставити. Що ж це за брати?

А є ще у брат.. знайомий — ... відмінок, який закликає брат.. до порядку.. І вони цей порядок підтримують.

- У 3 і 4 абзацах окрім пропущених відмінкових закінчень іменників, міститься пропущена інформація (назви відмінків). Доповніть її.
- Випишіть іменники, поділіть їх на відміни, ставлячи у початковій формі. Виділіть закінчення.

Запам'ятайте: форма називного відмінка однини — це початкова форма іменника.

Довідкове бюро

► Щоб правильно визначити закінчення іменників необхідно: а) визначити відміну іменників; б) якщо це іменники I і II відмін, визначити групу (твірда, м'яка, мішана); визначити відмінок.

► Іменники I відміни залежно від кінцевого приголосного основи поділяються на три групи: тверду, м'яку, мішану.

Тверда група	М'яка група	Мішана група
Основа на твердий приголосний	Основа на м'який приголосний	Основа на шиплячий
<i>Робота, староста, книга</i>	<i>Праця, хвиля, надія, мрія</i>	<i>Межа, тиша, задача, миша</i>

Тестування

► Виконайте тестові завдання.

1. До першої відміни належать усі іменники варіанта:

А ясла, кума, площа, межа;

Б староста, хлоп'я, вулиця, кузня;

В сестра, воєвода, суддя, верба;

Г кенгуреня, душа, дорога, ріка;

Д жага, Лука, мати, миля.

2. Помилку допущено в слові:

А кручию;

Б шахтарем;

В вишнею;

Г мрякою;

Д мрією.

3. Закінчення *-ою* у формі орудного відмінка однини мають усі іменники в рядку:

А ваза, речовина, кислота;

Б тиша, свобода, глибина;

В калина, малеча, посада;

Г мелодія, береза, справа;

Д спальня, Європа, буква.

4. Закінчення *-ою* у формі орудного відмінка однини мають усі іменники в рядку:

А їdalynя, повага, легенда;

Б Ольга, родина, волоцюга;

В геологія, дитина, дорога;

Г держава, груша, розлука;

Д мережа, горошина, карта.

5. Закінчення *-eю* формі орудного відмінка однини мають усі іменники в рядку:

А стаття, мама, земля;

Б круча, каша, площа;

В надія, воля, миля;

Г доня, дочка, доля;

Д куля, вежа, стежка.

6. Закінчення *-єю* у формі орудного відмінка однини мають усі іменники в рядку:

А фантазія, місія, арія;

Б вежа, сторожа, артилерія;

В автономія, алегорія, бабуся;

Г анатомія, фізіологія, Маруся;

Д зозуля, мрія, душа.

Фото виконаних завдань надсилати мені на електронну пошту

y.levchuk2976@gmail.com

У темі листа вкажіть ваше прізвище, номер групи та № уроку.